

Hørings svar fra Sarpsborg kommune til NOU 2023:4 Tid for handling

Sarpsborg kommune viser til høringsbrev av 2. februar 2023 og vil med dette benytte anledningen til å avgi hørings svar til Helsepersonellkomisjonens utredning NOU 2023:4- Tid for handling. Hørings svaret har vært til behandling i Utvalg for velferd og folkehelse 18.04.2023.

1) Organisering av helse- og omsorgstjenestene

Kommisjonen anbefaler en utredning for å samle alle helse- og omsorgstjenestene på ett nivå for å bidra til bedre utnyttelse av den samlede tilgjengelige arbeidskraften i helse- og omsorgstjenestene. Sarpsborg kommune støtter forslaget, men understreker at det vil være behov for en bred og grundig gjennomgang før det er mulig å ta stilling til denne organiseringen.

God organisering og rett oppgavedeling er viktig for å utnytte tilgjengelige ressurser best mulig. Organisering av helsetjenesten under ett nivå er et innovativt forslag, og krever en utredning. En slik modell forutsetter satsning og prioritering av kommunehelsetjenesten. Kommunene er i kontinuerlig omstilling for å kunne tilpasse seg endringer i demografi, sykdomsbilder og utfordringer knyttet til folkehelse. Oppgaveoverføring fra spesialisthelsetjenesten til kommunene legger ytterligere press på de kommunale helsetjenestene når det gjelder ressurser til planlegging, organisering og administrering. Mangelen på kvalifisert helsepersonell er allerede et faktum, og kravet til spesialisert kompetanse er utfordrende. Kommunene trenger tid til å bygge kompetanse og sikre nødvendig personellmessig kapasitet.

Kommisjonen peker på at strukturering av arbeidet med riktig oppgavedeling og god organisering vil bidra til å opprettholde og forbedre kvaliteten på tjenestene, redusere ressursbruken, øke effektiviteten, oppmerksomheten på kjerneoppgavene og motivasjonen og trivselen blant de ansatte. Sarpsborg kommune er godt i gang med dette arbeidet gjennom programmet Bærekraftige omsorgstjenester og deltakelse i TØRN. Det er viktig at statlige krav ikke hindrer effektiv oppgaveløsning. Sarpsborg kommune opplever også en økning i antall pasienter med psykisk uhelse og flyktninger med behov for tjenester. Samtidig øker omfanget av tjenester i kommunene i tråd med samhandlingsreformen. Sarpsborg kommune påpeker viktigheten av satsning på kommunale tjenester slik Helsepersonellkomisjonen anbefaler.

2) Oppgavedeling

Sarpsborg kommune støtter at det er viktig og nødvendig å se på ny oppgavedeling og god organisering. Helsefagarbeidere må løse flere oppgaver som sykepleiere utfører i dag, samtidig må sykepleierens kompetanse benyttes mindre til oppgaver andre kan gjøre. I dag utfører sykepleiere oppgaver personell uten helsefaglig utdanning kan utføre. Oppgavedeling må også ses på mot andre faggrupper som legetjenesten.

Oppgavedeling mellom yrkesgrupper er en satsning i Sarpsborg kommune jf. Bærekraftige omsorgstjenester og TØRN og et tiltak som er sentralt for å møte fremtidens oppgaver. For å gjennomføre en oppgavedeling er det behov for kompetanseoverføring og kompetanseheving. Mangel på helsepersonell kompliserer gjennomføringen av kompetansehevende tiltak og det vil ta tid å oppnå ønsket endring. Det er av den grunn viktig å styrke samarbeidet og erfaringsutveksling mellom kommunene og spesialisthelsetjenesten.

3) Arbeidsforhold og arbeidstid

Helsepersonellkommisjonen mener at begrensninger i arbeidsgivers styringsrett kommer i konflikt med virksomhetens ansvar for å gi forsvarlige helse- og omsorgstjenester. Flertallet anser at en nærliggende løsning vil være å fastsette bestemmelser om gjennomsnittsberegning av arbeidstid i de sentrale tariffavtalene, slik det er gjort i andre sektorer.

Heltid er viktig for å kunne drive bærekraftig. Sarpsborg kommune stiller seg bak forslaget om bestemmelser i sentrale tariffavtaler, da det bør være ensartede ordninger for hele landet for å løse dette best mulig.

Kompetanseheving er avgjørende for å kunne iverksette oppgavedeling. Dette gjelder også for en økt satsning på helsefagarbeidere. Sarpsborg kommune poengterer at det er viktig at økonomiske ressurser følger med slike tiltak. Det samme gjelder for investeringsmidler knyttet til digitalisering og teknologi.

Helsepersonellkommisjonen anbefaler at dersom partene ikke kommer frem til en enighet om sentrale tariffavtaler, bør myndighetene iverksette en gjennomgang av arbeidsmiljølovens arbeidstidsbestemmelser, for å sikre at arbeidsgiver har myndighet til å ivareta ansvaret for både å bemanne tjenesten og til å ivareta arbeidsmiljølovens krav om at arbeidstakerne skal ha et fullt forsvarlig arbeidsmiljø. Sarpsborg kommune støtter denne anbefalingen.

For høy grad av lokalt tilpassede løsninger vil skape en konkurranse både mellom de ulike kommunene og mellom kommuner og sykehus, og hindrer samarbeidet for en bærekraftig tjeneste. Turnusavtaler bør følge en nasjonal standard, med mulighet for noen lokale tilpasninger. Dette kan være særlig utfordrende i et tett befolket område med mange kommuner som inngår i samme bo- og arbeidsmarked.

4) Utdanning og kompetanseutvikling

Helsepersonellkommissjonen anbefaler at tilnærmingen til livslang læring og kompetanseutvikling i helse- og omsorgstjenestene bør konsentreres om innsatsområdene strategisk kompetanseutvikling under god ledelse og tilrettelegge for kobling mellom forskning og praksis. Implementering og deling av kompetanse er også viktig.

En god rekruttering og satsning på helsefagarbeidere og bruk av deres kompetanse vil redusere den opplevde sykepleiemangelen betydelig.

Sarpsborg kommune er i gang med Mentorprogrammet som foreløpig viser gode resultater. Etter en rekruttering er det viktig med et godt apparat som ivaretar den nyansatte, og reduserer turnover. Det er også viktig at staten bidrar med kunnskapsstøttesystemer for å sikre rett prioritering også innenfor kommunale tjenester.

5) Prioritering og reduksjon av mindre viktige og til dels uønskede tjenester

Helsepersonellkommissjonen legger stor vekt på å spre innsikt og forståelse knyttet til kostnadene ved overbehandling og lavt prioriterte tjenester. Politiske avgjørelser som innføring av kompetansekrav, ventelistegarantier eller nye pasient- og brukerrettigheter, øker behovet for helsepersonell. Helsepersonellkommissjonen foreslår at konsekvensene for personellbehovet innføres som krav til utredninger av foreslått politikk på helse- og omsorgsområdet. Tilsynsmyndighetene må vurdere om ressursbruken i tjenesten er forsvarlig, og gjennom tilsynet bidra til riktig prioritering og rettferdig fordeling.

Sarpsborg kommune støtter dette tiltaket, da tilsyn og behandling av klager på enkeltområder ofte utløser økt ressursbruk ett sted. Helhetlig drift og knapphet på ressurser må også vurderes og ivaretas også som en del av enkeltsaker. Gjennom Bærekraft 2030 har kommunen nedsatt en arbeidsgruppe for å jobbe frem en retningslinje for Standard for sykehjemsmedisin. Retningslinjen skal bidra til et enhetlig tjenestetilbud med avklaringer og tydelige forventinger til tjenesten. Ett av målene er å begrense overbehandling, og sikre rett

fokus. Det er svært viktig med en felles forståelse og forventningsavklaring på nasjonalt nivå for hele helse- og omsorgstjenesten.

6) Digitalisering og teknologisk utvikling

Helsepersonellkommissjonen foreslår at helse- og omsorgstjenestene anvender prinsippet om at oppgaver der personellet ikke har direkte kontakt med pasienter, brukere eller pårørende, automatiseres i størst mulig grad.

Sarpsborg kommune støtter anbefalingen om tiltak for å øke den digitale kompetansen, både blant helsepersonell, men også blant innbyggere. Generelt vil kapasiteten og utviklingen i helsetjenestene være avhengig av å ta i bruk stadig ny teknologi, - og gode løsninger er allerede i bruk.

Sarpsborg 11.05.2023